

6.3 พัฒนาศักยภาพกลุ่มคนสู่ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร

6.3.1 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

แนวทางหลักสูตรแกนกลางสำหรับใช้ในการอบรมพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นการนำหลักสูตรที่ใช้ในการพัฒนาทักษะเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนที่เจ้าหน้าที่ได้รับองค์ความรู้ในแต่ละปีมาเป็นหลักสูตรแกนกลาง ดังนี้

1. ด้านพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ มีแนวทางหัวข้ออบรม ดังนี้

1.1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค

การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร คือ การพัฒนาปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการผู้บริโภค จะเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร หรือ เป็นการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ได้ ซึ่งการพัฒนาผลิตภัณฑ์นี้มีความสำคัญมากสำหรับธุรกิจการผลิตสินค้าในปัจจุบัน เนื่องจากวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (Product life cycle) เกิดขึ้นได้กับผลิตภัณฑ์ทุกชนิด เริ่มต้นจำหน่าย มียอดขายที่ส่งผลกำไรและเสื่อมถอยไปจากตลาด และมีผลิตภัณฑ์ใหม่มาทดแทน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบด้านการตลาดและวิธีการเข้าถึงผู้บริโภคจึงต้องมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ๆ มาช่วยในการพัฒนา โดยมีจุดมุ่งหมายคือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถสร้างผลกำไร และเพื่อความอยู่รอดของกิจการ โดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมฯ สามารถสามารถนำหลักการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ไปช่วยวิสาหกิจชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ได้ ซึ่งประกอบด้วย 7 รูปแบบ ดังนี้

1) ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการขยายสายการผลิตเดิม ข้อดี คือ ประหยัดและใช้ เครื่องมือที่มีอยู่ในโรงงาน เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์รสชาติใหม่

2) การสร้างแนวความคิดใหม่ในผลิตภัณฑ์เดิม การปรับผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในแง่ของการใช้งาน โดยไม่เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติหลักอาจเป็นไปตามข้อเสนอผู้บริโภค

3) ผลิตภัณฑ์เดิมแต่ปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ เปลี่ยนภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ใช้ระยะเวลานานและลงทุนสูง เนื่องจากต้องเปลี่ยนอุปกรณ์ และบรรจุภัณฑ์ใหม่

4) ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เกิดจากการปรับปรุงสูตรที่มีอยู่แล้ว ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค เช่น อาหารเพื่อสุขภาพ พลังงานต่ำ อาหารเส้นใยสูง ไขมันต่ำ

5) ผลิตภัณฑ์ในบรรจุภัณฑ์ใหม่ เพิ่มความสะดวก เพิ่มขนาดบรรจุ เพื่อช่วยยืดอายุการเก็บ

6) ผลิตภัณฑ์ที่เป็นนวัตกรรม การเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์แปลกใหม่ที่แตกต่างจากผลิตภัณฑ์เดิม

7) ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์

กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย

- การสร้างแนวคิดผลิตภัณฑ์ (Ideation) เป็นขั้นตอนที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ คิดหาไอเดียผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ โดยอาศัยข้อมูลจากการวิจัยตลาดมาพัฒนาเป็นแนวคิดผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ผู้บริโภค

- นิยามผลิตภัณฑ์ (Definition) เป็นขั้นตอนการกำหนดรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ กำหนดขอบเขตหรือการพัฒนาแนวคิด และมุ่งเน้นไปที่การปรับแต่งกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์

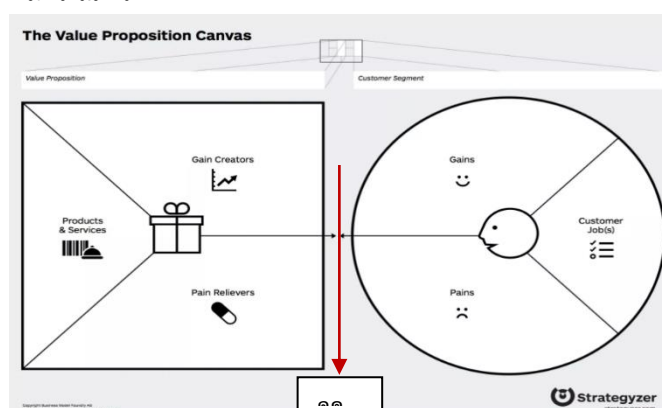
- การพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ (Prototype) เป็นขั้นตอนสำคัญในการทดสอบแนวคิดกับผู้บริโภคจริง โดยสามารถนำผลตอบรับมาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ก่อนการผลิตจริง
- การออกแบบเริ่มต้น (Design) เป็นขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สมบูรณ์ทั้งรูปลักษณ์และโครงสร้าง
- การตรวจสอบและการทดสอบตลาด (Validation and Testing) เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการทดสอบผลิตภัณฑ์เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพและแก้ไขปัญหาก่อนการผลิตเชิงพาณิชย์ เพื่อยืนยันว่าผลิตภัณฑ์ตอบโจทย์ตลาดและมีโอกาสประสบความสำเร็จ
- การค้า (Commercialization) เป็นขั้นตอนการนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด

1.2 การวิเคราะห์เพื่อจัดทำแนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่โดยใช้ชุดเครื่องมือ Value Proposition Canvas

Value Proposition Canvas เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เราเข้าใจความต้องการของลูกค้า สามารถวิเคราะห์ พัฒนา ออกแบบหรือปรับปรุงสินค้า/บริการของธุรกิจเราให้โดนใจ และสร้างคุณค่าให้แก่ลูกค้า โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านแผนภาพคุณลักษณะของลูกค้า ซึ่งช่วยในการทำความเข้าใจลูกค้าของธุรกิจอย่างชัดเจน ส่วนอีกด้านคือ แผนภาพคุณค่า ซึ่งบอกว่าธุรกิจจะสร้างคุณค่าอะไรให้กับลูกค้าเหล่านั้น ด้วยกระบวนการอย่างไรบ้าง เมื่อทั้งสองด้านมาบรรจบกันเราจะได้จุดลงตัว โดย Value Proposition Canvas ประกอบด้วย

- จุดลงตัว : เมื่อแผนภาพคุณค่าเข้ากับแผนภาพคุณลักษณะของลูกค้าได้พอดี โดยสินค้าและบริการสามารถมอบทางเลือกและตัวสร้างประโยชน์ที่เหมาะสมกับงาน ปัญหา หรือประโยชน์ที่สำคัญต่อลูกค้า
- แผนภาพคุณลักษณะของลูกค้า (customer segment) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่
 - งาน (customer job) : สิ่งที่คุณลูกค้าอยากทำให้สำเร็จ ในการทำงาน และในด้านอื่นๆ ของชีวิต บางครั้งอาจเรียกว่าเป็นความคาดหวังที่ได้จากลูกค้า
 - ปัญหา (pains) : ผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์ ความเสี่ยง และอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น
 - ประโยชน์ (gain) : บอกผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมที่คุณลูกค้าปรารถนา
- แผนภาพคุณค่า (value proposition) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่
 - สินค้าและบริการ (product & service) : ทั้งหมดที่ธุรกิจออกแบบมาเพื่อเสนอคุณค่าให้กับลูกค้า ซึ่งจุดนี้เป็นจุดที่สามารถสร้างแนวความคิดผลิตภัณฑ์หรือบริการ (product or service concept) สำหรับธุรกิจได้
 - ทางแก้ (pain reliever) : สินค้าและบริการสามารถบรรเทาปัญหาของลูกค้าได้อย่างไร
 - ตัวสร้างประโยชน์ (gain creator) : สินค้าและบริการของเราสร้างประโยชน์ให้แก่ลูกค้าได้อย่างไร

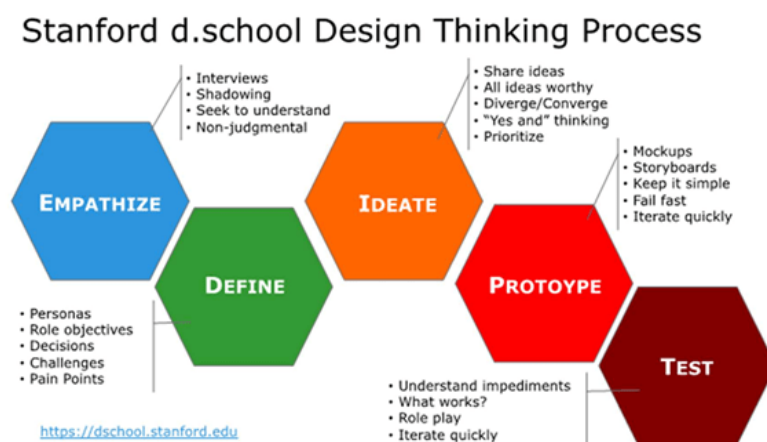
ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมฯ สามารถสามารถนำ Value Proposition Canvas มาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ความต้องการของลูกค้าให้มีความชัดเจน สร้างแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อเสนอคุณค่าให้กับลูกค้าก่อนที่จะมีการจัดทำแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ร่วมกับวิสาหกิจชุมชนตามแบบฟอร์ม 2 ที่ให้มีการทบทวนแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้

1.3 เรื่อง การคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) คือ กระบวนการคิดเพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ให้ถูกจุดตลอดจนพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ที่ตั้งไว้ เพื่อที่จะหาวิธีทางที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด การแก้ปัญหานั้นพื้นฐานกระบวนการนี้จะเน้นยึดไปที่หลักของผู้ใช้/ผู้บริโภค (User-centered) เป็นหลัก โดยมีเจตนาในการสร้างผลลัพธ์ในอนาคตที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ตอบโจทย์ตลอดจนแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์อีกด้วย Design Thinking จึงเป็นกระบวนการคิดเชิงออกแบบที่ผสมผสานการคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) และการคิดเชิงธุรกิจ (Business thinking) เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างเป็นระบบ โดยมีหลักสำคัญ คือ การเข้าใจความต้องการและปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย (Human-Centered) การระดมความคิดเพื่อค้นหาทางแก้ไข และการเรียนรู้และลงมือทำเพื่อสร้างคุณค่าและนวัตกรรม ตั้งแต่ขั้นตอนกระบวนการ (Process Innovation), การพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรม (Product Innovation) และนวัตกรรมบริการ (Service Innovation) ที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมาย ลูกค้า ผู้ใช้ แล้วต้องการพัฒนากระบวนการ ผลิตภัณฑ์หรือบริการแก้ปัญหา และสร้างคุณค่าที่ตอบโจทย์

ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมฯ สามารถสามารถนำ Design Thinking มาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ความต้องการของลูกค้าให้มีความชัดเจน สร้างแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อเสนอคุณค่าให้กับลูกค้าก่อนที่จะมีการจัดทำแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ร่วมกับวิสาหกิจชุมชนตามแบบฟอร์ม 2 ที่ให้มีการทบทวนแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างต้นแบบ และนำไปสู่การทดสอบตลาด โดยส่วนมากจะใช้การคิดเชิงออกแบบของมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford d.school) มาประกอบการอธิบาย ซึ่งกระบวนการคิดเชิงออกแบบประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การทำความเข้าใจเข้าใจปัญหา (Empathize) กำหนดปัญหาให้ชัดเจน (Define) ระดมความคิด (Ideate) การสร้าง ต้นแบบ (Prototype) และการทดสอบ (Test)

หากพิจารณาในภาพรวมจะเห็นได้ว่า สองขั้นตอนแรกคือการทำความเข้าใจปัญหา (Empathize) และกำหนดปัญหาให้ชัดเจน (Define) เป็นขั้นตอนแห่งการสร้างความเข้าใจและตีความปัญหา เพื่อตั้งเป้าหมายของโครงการ ขั้นตอนที่สาม ระดมความคิด (Ideate) คือ ขั้นตอนในการใช้ความคิดสร้างสรรค์และมุมมองจากหลาย ๆ คนในทีมเพื่อสร้างคำตอบหรือทางเลือกวิธีแก้ปัญหาใหม่ ส่วนขั้นตอนที่สี่การสร้างต้นแบบ

(Prototype) และขั้นตอนที่ห้า การทดสอบ (Test) คือ ขั้นตอนทดสอบแนวคิดกับตัวแทนกลุ่มเป้าหมายและพัฒนาต้นแบบเพื่อให้ได้แนวทางหรือนวัตกรรมที่มีคุณภาพและมีคุณค่าต่อกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริงก่อนนำไปใช้จริง

2. ด้านเทคโนโลยีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า มีแนวทางหัวข้ออบรม ดังนี้

2.1 เทคโนโลยีการแปรรูปอาหาร

เทคโนโลยีการแปรรูปอาหาร คือ กระบวนการและเทคนิคที่ใช้การเปลี่ยนวัตถุดิบให้เป็นอาหารสำหรับผู้บริโภค การแปรรูปอาหาร เป็นกระบวนการเก็บรักษาอาหารเพื่อป้องกันไม่ให้อาหารเสื่อมเสียเนื่องจากจุลินทรีย์ เป็นการถนอมอาหารเพื่อให้อาหารปลอดภัย หรือ เป็นการยืดอายุการเก็บอาหาร อาหารที่ผ่านการแปรรูปอาจมีรสชาติไม่เป็นที่ยอมรับ เนื่องจาก การแปรรูป มีผลต่อลักษณะเนื้อสัมผัส กลิ่นรส และคุณค่าทางโภชนาการ การแปรรูปอาหาร จึงมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อยืดอายุการเก็บและป้องกันการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านคุณภาพและคุณค่าทางโภชนาการ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมฯ สามารถเลือกให้ความรู้ด้านกระบวนการในการแปรรูปอาหาร ตามแผนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนได้ ตัวอย่างกระบวนการแปรรูปอาหาร เช่น

- การแปรรูปด้วยความร้อน : เป็นการใช้อุณหภูมิและเวลาที่เหมาะสมในการทำลายจุลินทรีย์และสปอร์ ความร้อนทำให้โปรตีนในเซลล์ของจุลินทรีย์เสื่อมสภาพ รวมทั้งเอนไซม์ที่จำเป็นในกระบวนการต่าง ๆ ถูกทำลาย ดังนั้นจุลินทรีย์ที่ได้รับความร้อนที่มากระดับหนึ่ง จะไม่สามารถเจริญได้ จึงสามารถถนอมอาหารให้อายุการเก็บยาวนานขึ้น หลักการที่สำคัญ คือ อาหารต้องได้รับความร้อนเพียงพอและนานพอที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์ปลอดภัยแก่ผู้บริโภค และบรรจุในภาชนะที่ปิดสนิท ซึ่งจะป้องกันการปนเปื้อนหลังผลิตภัณฑ์ผ่านการฆ่าเชื้อแล้ว เทคโนโลยีการแปรรูปด้วยความร้อน เช่น การพาสเจอร์ไรส์ (Pasteurization) การสเตอริไรส์ (Sterilization) UHT (Ultra – Heat Treatment) เป็นต้น

- การแปรรูปด้วยความเย็น : เป็นการลดปฏิกิริยาของเอนไซม์ และการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ จึงช่วยยืดอายุของการเก็บรักษา ทำได้ 2 วิธี คือ เก็บแช่เย็น และ เก็บแช่แข็ง โดยการลดอุณหภูมิของอาหารให้ต่ำกว่า - 18°C ซึ่งทำให้น้ำในอาหารจะเปลี่ยนสถานะเป็นน้ำแข็ง ยับยั้งการเพิ่มจำนวนจุลินทรีย์ได้ แต่ไม่สามารถทำลายจุลินทรีย์ได้

- การทำแห้ง : เป็นการดึงน้ำออก อาจเรียกว่า drying เป็นวิธีการถนอมอาหารที่ใช้กันมาเป็นเวลานาน เป็นกาสรลดความชื้นของอาหารด้วยการระเหยน้ำ ทำได้หลายวิธี ได้แก่ การอบแห้ง การพรีชดราย เป็นการลดค่า a_w ในอาหาร

- การหมักดอง : เป็นกระบวนการเปลี่ยนน้ำตาลเป็นแอลกอฮอล์และได้ CO_2 และกรด

- การใช้วัตถุเจือปนอาหาร : โดยใช้เพื่อเพื่อประโยชน์ทางเทคโนโลยีการผลิต การแต่งสี กลิ่นรสอาหาร การบรรจุ การเก็บรักษา หรือการขนส่ง ซึ่งมีผลต่อคุณภาพหรือมาตรฐานหรือลักษณะของอาหาร

- การแปรรูปแบบไม่ใช้ความร้อน : เช่น การใช้ความดัน (High pressure processing, HPP) โดยใช้ความดันสูง (100-800 MPa) ในการทำลายเชื้อจุลินทรีย์ ใช้น้ำเป็นตัวกลางในการผ่านความดัน (Pressurizing

medium) มีผลเล็กน้อยต่อโมเลกุลของอาหาร ทำให้อาหารไม่แตกต่างจากของสด และใช้เวลาในการผลิตน้อยกว่า 20 นาที ซึ่งในบางครั้งใช้ร่วมกับความร้อนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำลายเชื้อจุลินทรีย์และการทำลายเอนไซม์

2.2 การสร้างมูลค่าเพิ่มจากการแปรรูปสินค้าเกษตรไปสู่ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง

การสร้างมูลค่าสินค้าเกษตร มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ การสร้างแบรนด์สินค้า เป็นการทำให้ตลาดรู้จักสินค้าของผู้ผลิต ทำให้เกิดการจดจำว่าสินค้านี้ มีคุณภาพอย่างไร มีความโดดเด่นเหนือคู่แข่งอย่างไรและจะส่งผลให้การขายสินค้ามีความง่ายขึ้น และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่โดดเด่นหรือสร้างสรรค์จะเป็นการสร้างความแตกต่างและเพิ่มมูลค่าให้สินค้าได้อีกด้วย นอกจากนี้ การผลิตสินค้าเกษตรให้ตรงกับความต้องการเฉพาะตลาดหรือกลุ่มผู้บริโภคจะยิ่งทำให้สินค้านั้นมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น โดยอาศัยเทคโนโลยีการแปรรูปอาหารที่ทันสมัย เช่น การทำแห้งแบบแช่เยือกแข็ง การฉายรังสี การใช้ความดันสูง และการใช้ไมโครเวฟ ซึ่งล้วนเป็นวิธีการที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและรักษาคุณภาพของอาหาร ขณะเดียวกัน แนวโน้มการบริโภคโปรตีนทางเลือกกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยมีแหล่งที่มาหลากหลาย เช่น โปรตีนจากพืช สาหร่าย แมลง และเนื้อสัตว์เพาะเลี้ยง สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคที่ใส่ใจสุขภาพและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มยังมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่ ด้วยการผลิตอาหารเพื่อสุขภาพที่ลดน้ำตาลและเกลือ อาหารสำเร็จรูป พร้อมทาน เครื่องดื่มฟังก์ชันนัล รวมถึงอาหารจากธรรมชาติและออร์แกนิก ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน

3. ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสถานที่ผลิตและผลิตภัณฑ์ มีแนวทางหัวข้ออบรม ดังนี้

การเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และแนวทางในการขออนุญาตสถานที่ผลิตอาหารและเครื่องสำอาง และการขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องสำอาง เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนจากฐานเกษตรกรรม และฐานทรัพยากรชีวภาพ ให้มีคุณภาพมาตรฐาน ปลอดภัยต่อผู้บริโภค สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์มากขึ้น นอกจากนี้ การยกระดับมาตรฐานยังเอื้อประโยชน์ในการขยายช่องทางการจำหน่าย เปิดโอกาสให้ผลิตภัณฑ์สามารถเข้าถึงตลาดที่มีศักยภาพสูงขึ้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมฯ สามารถกำหนดหัวข้ออบรมย่อยตามที่วิสาหกิจชุมชนสนใจเพื่อเป็นความรู้ในการปรับปรุงสถานที่ผลิตอาหารและเครื่องสำอางเบื้องต้นก่อนการขอรับตรวจประเมิน และการขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องสำอางให้ถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น

- การขอมาตรฐานสถานที่ผลิตอาหาร การขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหาร (อย.) : หลักเกณฑ์และแนวทางในการขออนุญาตสถานที่ผลิตและการขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหาร (อย.) ของวิสาหกิจชุมชนที่มีสถานที่ผลิตในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด และการใช้งานระบบ e-Submission สำหรับการขออนุญาตฯ

- การขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางของวิสาหกิจชุมชน : หลักเกณฑ์และแนวทางในการขออนุญาตสถานที่ผลิตและการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง เช่น ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดผิวหน้า ครีมหรือโลชั่นบำรุงผิว

ครีมรองพื้น แป้งทาหน้า ลิปสติก ครีมกันแดด ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพประเภทเวชสำอางของวิสาหกิจชุมชน ที่มีสถานที่ผลิตในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด และการใช้งานระบบ e-Submission สำหรับการขออนุญาตฯ

- กฎหมายผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป/กฎหมายฉลากผลิตภัณฑ์ที่ควรรู้

4. ด้านการพัฒนาบรรจุภัณฑ์/ฉลากสินค้า มีแนวทางหัวข้ออบรม ดังนี้

บรรจุภัณฑ์เป็นกลยุทธ์ทางการตลาดอีกทางหนึ่งที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจหรือดึงดูดใจอยากเข้ามาหยิบพิจารณารูปลักษณ์และรายละเอียดของตัวผลิตภัณฑ์รวมไปด้วย จนทำให้ผู้บริโภคเกิดความประทับใจในตัวผลิตภัณฑ์นั้นโดยไม่รู้ตัว (First Impression) ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องมีความรู้เบื้องต้นในการเลือกใช้และออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับตลาดหรือผู้บริโภคเป้าหมาย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มคุณค่าและสร้างแบรนด์ให้กับวิสาหกิจชุมชนได้ในระยะยาว โดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมฯ สามารถกำหนดหัวข้ออบรมย่อยตามที่วิสาหกิจชุมชนสนใจเพื่อนำมาใช้เป็นความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาบรรจุภัณฑ์ได้ เช่น

- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ และการเลือกวัสดุให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ : ความสำคัญและความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ การจำแนกและชนิดของบรรจุภัณฑ์ การเลือกใช้วัสดุในการผลิตบรรจุภัณฑ์และระบบการพิมพ์บรรจุภัณฑ์ชนิดต่างๆ
- แนวคิดในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ร่วมสมัยและสร้างความน่าสนใจให้แก่ผู้บริโภคยุคปัจจุบัน : การออกแบบตราสินค้า สีและเทรนด์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ที่สร้างจุดเด่นสะดุดตาให้กับตัวสินค้า บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับผู้บริโภคแต่ละวัย ตัวอย่าง Case study บรรจุภัณฑ์สินค้าที่โดดเด่นในท้องตลาด
- การออกแบบและแสดงฉลากผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องสำอางให้ถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

5. ด้านการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ มีแนวทางหัวข้ออบรม ดังนี้

5.1 เทคนิคการส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรแปรรูปยุคใหม่

ปัจจุบันการส่งเสริมการตลาดด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลผ่านการโปรโมทสินค้าและมีช่องทางสั่งซื้อสินค้าในแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Social Media, เว็บไซต์ หรือ E-Commerce สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้เป็นจำนวนมากและยังอำนวยความสะดวกในการสั่งซื้อสินค้าให้กับผู้บริโภค แต่ด้วยพฤติกรรมของผู้บริโภคส่วนใหญ่ ยังให้ความสำคัญกับการดูสินค้าด้วยตัวเองที่หน้าร้านสำหรับบางชนิดสินค้า และมีความใส่ใจในคุณภาพของสินค้าน่ามากขึ้น ทำให้การทำการตลาดออนไลน์เพียงอย่างเดียวอาจยังไม่พอ จึงอาจต้องมีหน้าร้านหรือการออกบูธตามงานอีเวนต์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ วิสาหกิจชุมชนจึงต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการในการเข้าถึงสินค้าของลูกค้าได้อย่างรอบด้าน ส่งผลให้สามารถเพิ่มยอดขายได้มากขึ้นผ่านการเชื่อมต่อช่องทางการขายที่หลากหลายช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของแบรนด์ให้น่าเชื่อถือ และยังสามารถเก็บข้อมูลความต้องการของลูกค้าไปใช้ในการพัฒนาสินค้าและบริการให้ดียิ่งขึ้น โดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมฯ สามารถกำหนดหัวข้ออบรมย่อยตามที่วิสาหกิจชุมชนสนใจ เช่น

- เทคนิคการตลาดออฟไลน์ (หน้าร้าน) ทำอย่างไรให้มีอาชีพ : การเลือกทำเลในการจัดแสดงสินค้า การสร้างจุดเด่นของหน้าร้าน และการจัดวางสินค้าในร้านให้น่าสนใจ
- Storytelling ทักษะการเล่าเรื่องที่หลากหลายรูปแบบ การกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย การคิด content เพื่อสร้างคุณค่าผลิตภัณฑ์และเพื่อผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจหรือผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน
- Media production เรียนรู้กระบวนการผลิตสื่อ : การเขียนบท การคิด storyboard การผลิต การตัดต่อภาพและเสียง และสร้าง Shot VDO เพื่อใช้ในการทำ Digital Marketing

- การใช้ AI ช่วยในการผลิตสื่อ
- เทคนิคการถ่ายภาพผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน เทคนิคการตกแต่งภาพและการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการตลาด
- การเลือกใช้แพลตฟอร์มที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย เช่น Facebook Instagram Tik Tok

5.2 แนวทางการนำสินค้าเข้า Modern Trade และส่งออกต่างประเทศ

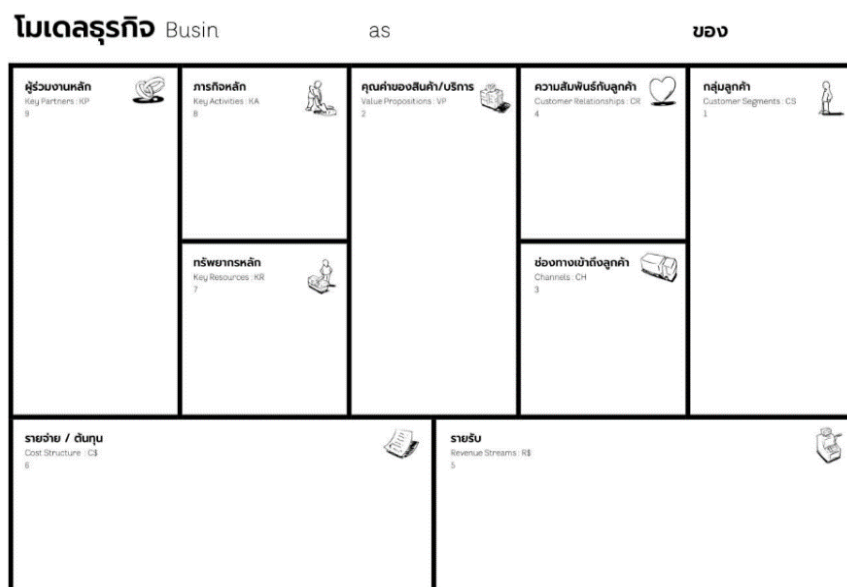
การนำสินค้าเข้า Modern Trade และการส่งออกต่างประเทศเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการขยายธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่มีสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ต้องการทำการตลาดให้กว้างขึ้น วิสาหกิจชุมชนควรมีความรู้/เทคนิคการขายสินค้าผ่านช่องทางดังกล่าว นำไปใช้ในการวางแผนอย่างถูกต้องและดำเนินการอย่างรอบคอบ เพื่อให้สามารถประสบความสำเร็จในการเข้าถึงตลาดและการขยายธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมฯ สามารถกำหนดหัวข้ออบรมย่อยตามที่วิสาหกิจชุมชนสนใจ เช่น

- เทคนิคการนำสินค้าเข้า Modern Trade
 - การศึกษาตลาด : ศึกษาความต้องการของตลาดและคู่แข่งใน Modern Trade
 - การสำรวจความพร้อมของวิสาหกิจชุมชนในการเตรียมสินค้าทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด การจดทะเบียนมูลค่าเพิ่ม (Vat) ตามข้อกำหนดนำสินค้าจำหน่ายใน Modern Trade
 - การติดต่อและนำเสนอ : ช่องทางการติดต่อผู้จัดจำหน่ายหรือตัวแทนขายของ Modern Trade เพื่อนำเสนอสินค้าวิสาหกิจชุมชน และเจรจาเรื่องราคาและเงื่อนไขการจำหน่าย
 - การจัดทำสัญญา : ข้อควรรู้และข้อควรระวังในการจัดทำสัญญาเพื่อยืนยันความตกลงระหว่างวิสาหกิจชุมชนและ Modern Trade
 - การจัดเตรียมสินค้า : การวางแผนการผลิตและทำการผลิตเพื่อจัดส่งให้แก่ Modern Trade ตามรอบการสั่งซื้อหรือตามเวลาที่กำหนด
- เทคนิคการการส่งออกต่างประเทศ
 - การศึกษาตลาดและการตลาดนานาชาติ : ศึกษาและวิเคราะห์ตลาดที่เป้าหมายที่ต้องการเข้าไปรวมถึงการทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดทางมาตรฐานผลิตภัณฑ์ การตลาดและกฎหมายในประเทศปลายทาง
 - การบริหารจัดการธุรกิจส่งออก: การจัดการกระบวนการส่งออกเช่นการเลือกช่องทางการขนส่ง การจัดการเอกสารทางศุลกากร และการประสานงานกับบริษัทขนส่ง
 - การปรับตัวเพื่อตลาดต่างประเทศ : ปรับแต่งผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนให้เหมาะสมกับตลาดปลายทาง ข้อกำหนดบรรจุภัณฑ์ในตลาดต่างประเทศ รวมถึงการพิจารณาเรื่องการสร้างแบรนด์และการตลาดในประเทศเป้าหมาย
 - การประเมินความเสี่ยง : ประเมินความเสี่ยงทางการเงิน การเมือง และการตลาดที่อาจเกิดขึ้นในการทำธุรกิจส่งออก

6. ด้านการบริหารจัดการเชิงธุรกิจ มีแนวทางหัวข้ออบรม ดังนี้

6.1 การออกแบบโมเดลธุรกิจโดยใช้ Business Model Canvas (BMC)

Business Model Canvas (BMC) เป็นแบบจำลองธุรกิจที่ช่วยในการวางแผนธุรกิจ การอธิบายองค์ประกอบของธุรกิจ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 9 ส่วน ในแบบที่เรียบง่ายบนหน้ากระดาษเพียงแผ่นเดียว เพื่อให้ทุกคนทั้งภายในและภายนอกองค์กรสามารถสื่อสารถึงสิ่งเดียวกันได้อย่างตรงประเด็น เข้าใจง่าย และ นำไปใช้งานได้ทันที นอกจากนี้จะทำให้การสื่อสารชัดเจนแล้ว จุดเด่นของ BMC คือ ทำให้เจ้าของทุกคนในธุรกิจ สามารถเห็นภาพรวมของโครงการเพื่อจะปรับจุดอ่อนหรือเสริมจุดแข็งรวมไปถึงการปรับกลยุทธ์การดำเนินงานได้ง่ายและรวดเร็ว โดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมฯ สามารถนำ BMC มาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนได้ ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพ (Visualizing) ได้อย่างครบถ้วน ช่วยในการประเมินความสำเร็จของแผนการพัฒนา และเลือกรูปแบบ (Business Model) ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับธุรกิจเพื่อนำมาพัฒนาสินค้าและนำไปทดลองตลาดได้อย่างรวดเร็ว

ขั้นตอนการดำเนินการจัดทำ BMC

Business Model Canvas (BMC) ประกอบด้วย 9 ส่วนสำคัญ ซึ่งแต่ละส่วนจะมีตัวเลขกำกับเพื่อให้ง่ายต่อการเขียนและการวิเคราะห์ เมื่อเขียนไล่ตามลำดับที่กำหนดไว้จะเป็นการช่วยไล่ระดับทางความคิดเพื่อให้สามารถเขียนออกมาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยทั้ง 9 ช่อง ได้แก่

1) Customer segment (กลุ่มลูกค้า): ลูกค้าของเราคือใคร เราไปช่วยใคร

ในช่องนี้จะพูดถึงการวิเคราะห์กลุ่มลูกค้าว่าใครเป็นลูกค้าเรา กลุ่มลูกค้าเราเป็นวงกว้าง (mass) หรือกลุ่มเฉพาะ (niche) ปัญหาของลูกค้าเราคืออะไร ซึ่งต้องแยกระหว่าง “คนซื้อและคนใช้” เพราะสินค้าบางอย่างคนซื้อไม่ได้ใช้ และคนใช้ไม่ได้ซื้อ

2) Value proposition (คุณค่าของสินค้าและบริการ): เราให้อะไรกับลูกค้าหรือเราไปช่วยลูกค้าของเราในเรื่องใด

อะไรที่ทำให้ลูกค้าต้องเลือกสินค้าและบริการของเรา ในส่วนนี้สำคัญมาก เราต้องตอบตัวเองให้ได้ว่า อะไรคือคุณค่าในสินค้าและบริการที่เราเลือกนำเสนอให้ลูกค้า ลูกค้าจะได้คุณค่าอะไรจากการยอมจ่ายให้เรา คุณค่าในสินค้าและบริการของเราเข้าไปแก้ปัญหา หรือตอบโจทย์ หรือส่งเสริมอะไรให้ลูกค้า

3) Channels (ช่องทางการเข้าถึงลูกค้า): ลูกค้าเจอเราได้ช่องทางไหน

ช่องทางในซื้อขาย และช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า ลูกค้าเราเป็นแบบไหน ลักษณะธุรกิจเราเป็นอย่างไรการซื้อขายผ่านช่องทางใดจึงจะสะดวกมากที่สุด

4) Customer relationship (ความสัมพันธ์กับลูกค้า): ทำอย่างไรให้ลูกค้าติดใจเรา

การสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้าเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดการบอกต่อ (word of mouth) การซื้อซ้ำ จนนำไปสู่การเป็นลูกค้าประจำ

5) Revenue streams (รายได้): รายได้ ช่องทางการเข้ามาของรายได้จะเข้ามาทางใดบ้าง โดยมากจะมี 4 ประเภทได้แก่

5.1) จากค่าบริการ

5.2) จากการขายสินค้า

5.3) จากค่าเช่า

5.4) จากค่าอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์

6) Cost structure (รายจ่าย ต้นทุน): รายจ่าย

ต้นทุนคงที่ (fixed cost) เป็นรายจ่ายคงที่ จ่ายประจำ เช่น ค่าจ้างพนักงาน ค่าเช่าต้นทุนผันแปร (variable cost) จ่ายมากจ่ายน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณการใช้ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าน้ำมัน

7) Key resources (ทรัพยากรหลัก): เราต้องใช้อะไร

ทรัพยากรที่สำคัญกับธุรกิจเรา ทรัพยากรในที่นี้หมายรวมทั้ง คน เครื่องจักร เงินทุนทรัพย์สินทางปัญญา ที่ดิน ฯลฯ

8.) Key activities (กิจกรรมหลัก): เราต้องทำอะไร

กิจกรรมหลักที่ช่วยขับเคลื่อนธุรกิจ หรือก็คือในธุรกิจของเรา อะไรคือหน้าที่ที่เราต้องทำบ้างแต่ละธุรกิจก็จะมีหน้าที่หลักแตกต่างกันไป

9) Key partners (ผู้ร่วมงานหลัก): ใครจะมาเป็นตัวช่วยเรา

Partners คือกลุ่มคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจของเรา อาจจะเรียกว่าคู่ค้าหรือผู้ช่วยเหลือ ข้อดีของการมี partners คือ กลุ่มคนเรานี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการทำธุรกิจ ช่วยกระจายความเสี่ยง และทำให้เราไม่ต้องดำเนินการทุกอย่างด้วยตัวเอง

6.2 การประเมินความเป็นไปได้และความคุ้มค่าในการลงทุน สำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูปหรือบรรจุภัณฑ์ เพื่อการขยายธุรกิจ (Feasibility Study)

ปัจจุบันการแข่งขันทางธุรกิจค่อนข้างสูง การตัดสินใจในการลงทุนเพื่อขยายหรือยกระดับธุรกิจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่หรือการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อสามารถยกระดับสินค้าไปสู่ตลาดที่สูงขึ้นจึงมีความสำคัญและส่งผลต่อการเติบโตตลอดจนการอยู่รอดของธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน ดังนั้นการตัดสินใจในการลงทุนในการพัฒนาธุรกิจนั้นจึงต้องศึกษาศึกษาความเป็นไปได้ทางธุรกิจเบื้องต้น (Feasibility Study) ซึ่งเป็นเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อประเมินว่าการพัฒนานั้นๆ สามารถดำเนินการได้จริงหรือไม่

คัมค่าที่จะลงทุนหรือไม่ และมีความเสี่ยงอะไรบ้าง และสามารถนำไปใช้ในการวางแผนเรื่องการเงินในการดำเนินกิจการได้อย่างราบรื่น ลดโอกาสในการมีปัญหาเรื่องการเงินในอนาคต ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงและเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมฯ สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างความเข้าใจในการให้ความสำคัญด้านการบริหารจัดการเชิงธุรกิจ และมีข้อมูลที่เป็นหลักการสำหรับการตัดสินใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์เพื่อขยายหรือยกระดับธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนต่อไป

การประเมินความเป็นไปได้และความคุ้มค่าในการลงทุนสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อการขยายธุรกิจ และยกตัวอย่าง Case Study ประกอบด้วย

- Market Feasibility : ความเป็นไปได้ในแง่การตลาด คือการศึกษาว่าไอดีผลิตภัณฑ์ที่จะพัฒนามีความต้องการในตลาดมากน้อยเพียงใด หรือศึกษาความต้องการของตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ที่จะพัฒนา
- Production Feasibility : ความเป็นไปได้ในเชิงการผลิต คือการศึกษากระบวนการผลิต วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง และทรัพยากรทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ที่จำเป็นในการผลิตผลิตภัณฑ์ โดยวิเคราะห์จากทั้งในแง่ของคุณภาพ ราคา ปริมาณ และการวิเคราะห์ความสามารถในการผลิต และความเป็นไปได้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- Law and Regulation Feasibility : การตรวจสอบกฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการขายผลิตภัณฑ์
- Business Model Feasibility : ความเป็นไปได้และความเหมาะสมของรูปแบบการสร้างรายได้ และกำไรที่เหมาะสม วิเคราะห์หารูปแบบการสร้างรายได้ที่เหมาะสม ซึ่งการเขียนแผนธุรกิจออกมาเป็นรูปธรรม จะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการคำนวณความคุ้มค่าในการลงทุน และช่วยทำให้มองเห็นภาพรวมของธุรกิจอย่างรอบด้าน
- Financial Feasibility : ความเป็นไปได้ในทางการเงิน คือการประเมินจำนวนเงินลงทุนที่คาดว่าจะจัดสรรมาใช้ได้ ประเมินความเป็นไปได้ในการบริหารกระแสเงินสด การประเมินค่าใช้จ่ายในการผลิต ต้นทุนการผลิต ราคาขาย และกำไรที่คาดว่าจะได้รับ การประเมินความเป็นไปได้ทางการเงิน เช่น การประเมินจุดคุ้มทุน ระยะเวลาคืนทุน เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงทางการเงินและการทำไรชาดทุนที่เป็นไปได้

ตัวอย่างข้อสอบวัดผลและประเมินผล ก่อน (Pre - test) – หลัง (Post - test) การอบรมพัฒนาทักษะ วิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

หัวข้อ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

1. ข้อใดเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่
 - ก. การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย
 - ข. การตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค
 - ค. การใช้วัตถุดิบราคาถูก
 - ง. การผลิตได้ปริมาณมาก
2. หากมีขั้นตอนการเก็บข้อมูลและการวิจัยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้นยกเว้นข้อใด
 - ก. ทำให้เข้าใจ User's pain points ได้ดีขึ้น
 - ข. ทำให้ระบุ Problem definition ได้ชัดเจนขึ้น
 - ค. ทำให้ใช้เวลา Time consuming ในการพัฒนาได้อย่างรวดเร็วขึ้น
 - ง. ทำให้ทราบ Customer feedback ได้ดีขึ้น
3. ข้อใดไม่ถูกต้องเกี่ยวกับ Value proposition
 - ก. มุ่งไปที่การสร้างคุณค่าที่ตอบโจทย์ปัญหาของลูกค้าโดยยังไม่ต้องระบุจุดแข็งที่เหนือกว่าคู่แข่ง
 - ข. ใช้ Gain creator ตอบโจทย์สิ่งที่ลูกค้าคาดหวัง และสร้างความประทับใจให้ลูกค้าจากการใช้สินค้าและบริการ
 - ค. ใช้ Pain reliever แก้ปัญหาของลูกค้าได้ .ในส่วนของ Customer Pains
 - ง. ช่วยหาคุณค่าในตัวสินค้าและบริการใหม่ที่ตอบโจทย์ Customer Jobs ว่าจะต้องมีคุณสมบัติเป็นอย่างไร
4. การพัฒนาต้นแบบ (Prototype) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่ออะไร
 - ก. เพื่อการจดสิทธิบัตร
 - ข. เพื่อทดสอบการตอบรับจากผู้บริโภค
 - ค. เพื่อกำหนดราคาขาย
 - ง. เพื่อวางแผนการผลิต
5. เมื่อพบว่าสินค้าเกษตรล้นตลาดในพื้นที่ ควรดำเนินการอย่างไรตามแนวคิด Design Thinking
 - ก. ระบายในราคาถูก
 - ข. วิเคราะห์โอกาสในการแปรรูปเพิ่มมูลค่า
 - ค. เก็บรักษาไว้รอราคาดี
 - ง. ส่งขายต่างพื้นที่

หัวข้อ เทคโนโลยีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า

1. ทำไม ต้องมีการแปรรูปอาหาร
 - ก. อาหารเกิดการเสื่อมเสียได้ง่ายจากเชื้อจุลินทรีย์
 - ข. เพิ่มมูลค่าให้กับวัตถุดิบ
 - ค. ลดของเสียที่เกิดขึ้น
 - ง. ถูกทุกข้อ
2. สาเหตุหลักของการเสื่อมเสียในอาหาร

10. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

ก. การสร้างแบรนด์	ข. การใช้นวัตกรรมในการแปรรูปสินค้า
ค. การใช้บรรจุภัณฑ์ที่มีความโดดเด่น	ค. การใช้ปุ๋ยในการทำการเกษตร

หัวข้อ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสถานที่ผลิตและผลิตภัณฑ์

1. สถานที่ผลิตอาหารในข้อใด เข้าข่ายต้องขอรับใบอนุญาตตั้งโรงงานผลิตอาหาร อ.2

- ก. สถานที่ผลิตน้ำพริกเผาใช้เครื่องจักรผลิตอาหาร 24.5 แรงม้า คนงาน 60 คน
- ข. สถานที่ผลิตเครื่องดื่มใช้เครื่องจักรในการผลิต 50.25 แรงม้า คนงาน 25 คน
- ค. สถานที่ผลิตเครื่องดื่มใช้เครื่องจักรในการผลิต 50.25 แรงม้า คนงาน 20 คน
- ง. ข้อ ก. และ ข.

2. การตรวจประเมินสถานที่ผลิตเครื่องดื่มชนิดแข็งต้องใช้เกณฑ์ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับใดในการตรวจประเมินสถานที่

- ก. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 386
- ข. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 420
- ค. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 426
- ง. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 432

3. เกณฑ์การผ่านของผลตรวจประเมินสถานที่ผลิตอาหารตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 420

ข้อใดถูกต้อง

- ก. ข้อกำหนดพื้นฐานมีคะแนนในแต่ละหมวดไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ข้อกำหนดเฉพาะคะแนนผ่านทุกข้อ และไม่พบข้อบกพร่องรุนแรง
- ข. ข้อกำหนดพื้นฐานมีคะแนนในแต่ละหมวดไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ข้อกำหนดเฉพาะคะแนนผ่านบางข้อ และไม่พบข้อบกพร่องรุนแรง
- ค. ข้อกำหนดพื้นฐานมีคะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ข้อกำหนดเฉพาะคะแนนผ่านทุกข้อ และไม่พบข้อบกพร่องรุนแรง
- ง. ข้อกำหนดพื้นฐานมีคะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ข้อกำหนดเฉพาะคะแนนผ่านบางข้อ และไม่พบข้อบกพร่องรุนแรง

4. เครื่องจักรอุปกรณ์การผลิตในข้อใด ต้องคำนวณเป็นรายการเครื่องจักรในสถานที่ผลิตอาหาร

- ก. ลิฟต์ใช้ลำเลียงอาหารขึ้นลงระหว่างชั้นภายในอาคารผลิต
- ข. ห้องเย็นเก็บวัตถุดิบสำรอง ไม่ได้ใช้ในการเก็บวัตถุดิบที่จะผลิตทุกครั้ง เปิดใช้เฉพาะช่วงปลายปีเท่านั้น
- ค. ทั้ง ก. และ ข. ไม่ต้องคำนวณเป็นรายการเครื่องจักรในสถานที่ผลิตอาหาร

ง. ทั้ง ก. และ ข. ต้องคำนวณเป็นรายการเครื่องจักรในสถานที่ผลิตอาหาร

5. สถานที่ผลิตปลาทอดกรอบใส่กระปุกพลาสติกมีลักษณะอาคารผลิตเป็นมุ้งลวดทุกด้าน ท่านคิดว่า จะพิจารณาให้คะแนนอย่างไร

ก. ดี เพราะอาคารการผลิตไม่เปิดโล่ง สอดคล้องตามหลักเกณฑ์

ข. ดี เพราะอาคารสามารถถ่ายเทอากาศได้ดี

ค. พอใช้ เพราะมุ้งลวดแม้ว่าจะไม่ได้เป็นผนังทึบ แต่มุ้งลวดมีความถี่ที่ละเอียดสามารถป้องกัน สัตว์แมลงเข้าออกสถานที่ผลิตอาหารได้

ง. ปรับปรุง เพราะไม่ใช่อาคารปิดทึบ

6. อาหารในข้อใด ต้องยื่นคำขอแบบสบ.5 ทั้งหมด

ก. เนยแข็ง , แยมเยลลี่และมาร์มาเลดในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท , เครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท

ข. ผลิตภัณฑ์ของนม , ซอสในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท , นมเปรี้ยว

ค. นมปรุงแต่ง , กาแฟปรุงสำเร็จ , เครื่องดื่มเกลือแร่

ง. ไอศกรีม , น้ำนมถั่วเหลืองในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท , แยม เยลลี่และมาร์มาเลดในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท

7. ข้อใดถูกต้อง

ก. อาหารที่ผู้ขาย/ผู้ผลิต สามารถให้ข้อมูลกับผู้บริโภคได้โดยตรง ไม่ได้รับยกเว้น ต้องมาขอ เลขสารบบอาหาร

ข. อาหารที่ผลิตเพื่อการส่งออก ต้องขอเลขสารบบอาหารก่อนการส่งออก

ค. ก่อนการขออนุญาตผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร ต้องทราบประเภทอาหารก่อน เพื่อที่จะยื่นคำขอได้ อย่างถูกต้อง

ง. อาหารกลุ่ม 1 อาหารควบคุมเฉพาะ ได้รับการยกเว้น ไม่ต้องขอรับเลขสารบบอาหาร หากเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก

8. ข้อใดผิด

ก. สูตรส่วนประกอบ วิธีการใช้/จุดประสงค์การใช้ และภาชนะบรรจุ เป็นข้อมูลจำเป็น ในการจัดประเภทอาหาร

ข. อาหารใหม่ เป็นอาหารที่ต้องผ่านการประเมินความปลอดภัยก่อนและต้องส่งมอบฉลากให้ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาตรวจอนุมัติก่อนนำไปใช้

ค. ชื่ออาหาร หากมีประกาศเฉพาะกำหนดไว้ ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตาม ให้ปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์การตั้งชื่ออาหาร

ง. ฉลากอาหารที่ขายให้กับผู้บริโภคโดยตรง ต้องมีข้อความเป็นภาษาไทย ส่วนข้อความ ภาษาอังกฤษจะมีหรือไม่ก็ได้ หากมีต้องสอดคล้องกัน

9. ข้อใดผิด

- ก. เครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท ยื่นแบบ สบ.5 และไม่ต้องแนบผลวิเคราะห์ในขั้นตอนการยื่นคำขอทั้งกรณีผลิตและนำเข้า
- ข. ฉลากโภชนาการจะต้องแสดงบนฉลาก กรณีที่มีการกล่าวอ้างสารอาหาร
- ค. กรณีต้องการแก้ไขชื่ออาหารของนมเปรี้ยว ให้ยื่นแบบฟอร์ม สบ.6 ผ่านระบบ E-Submission พร้อมแนบเอกสารชี้แจงการแก้ไข
- ง. หากส่วนประกอบมีส่วนผสมของ นม ถั่วเหลือง ปลา ไข่ ต้องแสดงข้อความ “ข้อมูลสำหรับผู้แพ้อาหาร : นม ถั่วเหลือง ปลา และไข่ ”

10. ข้อใดถูกต้อง

- ก. กรณีผลิตจากพืช ต้องเป็นพืชที่กำหนดในประกาศ จากพืช เท่านั้น
- ข. หากสถานที่ผลิตอาหารอยู่ต่างจังหวัด แล้วประสงค์จะผลิตฯ ผลไม้อบแห้ง จะต้องยื่นคำขอสบ.7 ผ่านระบบ e-Submission ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเท่านั้น
- ค. เครื่องดื่มชนิดผง ไม่ได้บังคับให้แสดงฉลาก GDA
- ง. การแสดงฉลากอาหารของอาหารที่ผลิตเพื่อการส่งออก สามารถแสดงแค่ ประเทศผู้ผลิตเพียงอย่างเดียวได้

หัวข้อ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์/ฉลากสินค้า

1. ข้อใด ไม่ใช่ หน้าที่ของบรรจุภัณฑ์ในแง่ของการตลาด
 - ก. Branding (การสร้างแบรนด์)
 - ข. Sustainability (ความยั่งยืน)
 - ค. Protection (การป้องกัน)
 - ง. Communication (การสื่อสาร)
 2. ข้อใดถูกต้องในการแสดงข้อมูลฉลากอาหารที่จำหน่ายตรงต่อผู้บริโภค ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข
 - ก. ส่วนประกอบที่สำคัญในฉลากอาหาร จะต้องเขียนเรียงลำดับจากน้อยไปมาก
 - ข. ฉลากบรรจุภัณฑ์อาหารทุกประเภท จะต้องมีฉลากโภชนาการ
 - ค. การแสดงฉลากของอาหารในภาชนะบรรจุที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อจำหน่าย หากมีข้อมูล
 - ง. ฉลากเป็นภาษาอังกฤษแล้ว ไม่ต้องแสดงข้อความภาษาไทยก็ได้
 3. อาหารขบเคี้ยว เช่น สหรัยอบกรอบปรุงรส เป็นอาหารที่ต้องแสดงฉลากโภชนาการแบบ GDA
- ข้อใดไม่ใช่วัตถุดิบที่เมื่อนำมาใช้เป็นส่วนผสมของผลิตภัณฑ์อาหาร จะต้องระบุ **ข้อมูลสำหรับผู้แพ้อาหาร**
- ก. อัลมอนต์
 - ข. ช็อคโกแลต
 - ค. กุ้ง
 - ง. ปลา
4. อาหารในภาชนะบรรจุข้อใด ที่ได้รับการยกเว้น ไม่ต้องแสดงฉลากอาหาร
 - ก. อาหารที่ผู้ผลิตสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาหารที่ผลิตแก่ผู้บริโภคได้ในขณะนั้น
 - ข. ผลิตภัณฑ์นมเปรี้ยวสูตรไขมัน 0%
 - ค. เครื่องดื่มโปรตีนสูง
 - ง. น้ำผลไม้บรรจุขวดแช่เย็น ที่ผู้ผลิตฝากขายในร้านก๋วยเตี๋ยว
 5. ข้อใดถูกต้อง

- ก. อาหารสดแช่เย็น/ไม่เย็นที่บรรจุในภาชนะที่มองเห็นสภาพอาหารนั้น เช่น แดงโม้ทั้งลูก ไม่ต้องแสดงฉลากอาหารก็ได้
- ข. กาแฟปรุงสำเร็จบรรจุกระป๋อง เป็นอาหารที่ไม่จำเป็นต้องแสดงฉลากโภชนาการแบบ GDA
- ค. ข้อความ “ศักดิ์สิทธิ์ มหัจจรรย์ ปาฏิหาริย์ ยอดเยี่ยม” เป็นตัวอย่างคำที่ไม่อนุญาตในการโฆษณาคุณภาพที่ฉลากบรรจุภัณฑ์อาหาร
- ง. การใส่ข้อความ “ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์” ที่ฉลากบรรจุภัณฑ์อาหารเพราะผู้ผลิตมั่นใจว่าปลูกเองไม่ใช้ยาฆ่าแมลง แต่ไม่มีใบรับรองตามมาตรฐานของเกษตรอินทรีย์

หัวข้อ เทคนิคการส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรแปรรูปยุคใหม่

1. การตลาดแบบ Offline วิธีไหนเป็นที่นิยมที่สุดสำหรับแบรนด์ใหญ่ ๆ
 - ก. ลงโฆษณาในนิตยสาร หนังสือพิมพ์
 - ข. การไปออกบูธในห้าง หรืองานอีเว้นท์
 - ค. การทำป้ายโฆษณา ข้างทาง, บิลบอร์ด
 - ง. การส่งเมลล์หาลูกค้าเดิมที่เคยใช้บริการ
2. การจองบูธโซนไหน เป็นที่ต้องการมากที่สุด สำหรับสถานที่ที่มีทางเข้าออกทางเดียว
 - ก. โซนด้านหน้าใกล้ประตูทางเข้า
 - ข. โซนขวามือเพราะคนนัดขวาจะเดินทางขวาก่อน
 - ค. โซนตรงกลาง
 - ง. ถูกทั้ง ก. และ ข.
3. การออกแบบโชนสีบูธออกร้าน ควรใช้ประมาณกี่สี ให้โดดเด่น
 - ก. 7 สี
 - ข. 5 สี
 - ค. 3 สี
 - ง. สีสันทึบเยอะยิ่งดี ดูโดดเด่น
4. คลิป VDO สั้นที่ดี ควรตั้งให้คนหยุดดูต่อ หลังจากดูไปแล้วกี่วินาที
 - ก. 10-12 วินาที
 - ข. 8-10 วินาที
 - ค. 3-5 วินาที
 - ง. 30 วินาที
5. ในการออกแบบสตอรี่บอร์ดเพื่อถ่ายคลิป VDO สั้น อะไรคือส่วนสำคัญที่สุด
 - ก. ยอดสั่งซื้อ (Orders)
 - ข. ความยาวของคลิป (Times)
 - ค. ปฏิสัมพันธ์ (Engagement)
 - ง. ถูกทั้ง ก. และ ข. และ ค.
6. ในการสร้างเรื่องราวของแบรนด์ (Brand Story) สิ่งใดสำคัญที่สุด
 - ก. ความสวยงามของบรรจุภัณฑ์
 - ข. ความจริงใจและความเป็นตัวตนของชุมชน
 - ค. การใช้ภาษาอังกฤษในแบรนด์
 - ง. การลอกเลียนแบบแบรนด์ดัง
7. การถ่ายภาพสินค้าด้วยมือถือ ควรคำนึงถึงข้อใดมากที่สุด
 - ก. การใช้ฟิลเตอร์ให้มากที่สุด
 - ข. แสงสว่างและความคมชัด
 - ค. การถ่ายให้ได้หลายๆ มุม
 - ง. การใส่ลายน้ำให้เยอะๆ

8. ข้อใดเป็นช่องทางการตลาดออนไลน์ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับวิสาหกิจชุมชน

ก. Facebook และ Line Official Account	ข. Billboard และป้ายโฆษณา
ค. โทรศัพท์และวิทยุ	ง. หนังสือพิมพ์

หัวข้อ การประเมินความเป็นไปได้และความคุ้มค่าในการลงทุน สำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูปหรือบรรจุภัณฑ์ เพื่อการขยายธุรกิจ (Feasibility Study)

1. “การพิจารณาเกี่ยวกับความต้องการลูกค้า สถานการณ์ของอุตสาหกรรม” เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) ในด้านใด

ก. ด้านการผลิต	ข. ด้านตลาด
ค. ด้านการบริหารจัดการ	ง. ด้านกฎระเบียบและข้อบังคับ

2. ข้อใดคือต้นทุนตามส่วนประกอบของต้นทุนผลิตภัณฑ์

ก. วัตถุดิบทางตรง (Direct Materials)	ข. ต้นทุนคงที่ (Fixed Costs)
ค. ต้นทุนผันแปร (Variable Costs)	ง. ข้อ 2 และ 3

3. ข้อใดไม่ใช่ “กระแสเงินสดรับ (Cash Inflow)”

ก. รายรับจากการขาย	ข. ค่าไฟฟ้าที่ลดลง
ค. ค่าซ่อมบำรุงรักษา	ง. ค่าน้ำมันที่ลดลง

4. ในการผลิตผลไม้อบแห้ง จำนวน 10,000 กล่อง บริษัทต้องจ่ายค่าเช่าโรงงานเดือนละ 100,000 บาท หากต้องการผลิต 20,000 กล่อง บริษัทจะต้องจ่ายค่าเช่าโรงงานเท่าไร

ก. 100,000 บาท	ข. 150,000 บาท
ค. 200,000 บาท	ง. 250,000 บาท

5. ต้องการลงทุนติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ สำหรับใช้ไฟฟ้าจากพลังงานงานแสงอาทิตย์ คิดเป็นเงินลงทุน 100,000 บาท ทำให้ประหยัดค่าไฟฟ้า เดือนละ 12,000 บาท/เดือน จะคืนทุนในระยะเวลากี่เดือน

ก. 4 เดือน	ข. 5.5 เดือน
ค. 6.3 เดือน	ง. 8.3 เดือน

6. บริษัท จ้างซาลิกามินเพื่อรีวิวและปักตะกร้าขายสินค้าผ่านช่องทาง TikTok เป็นเงิน 1,000,000 บาท จากการลงทุนจ้างดังกล่าว ทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้น 300% ในระยะเวลา 1 วัน คิดเป็นกำไรสุทธิ เท่ากับ 5,000,000 บาท จงคำนวณอัตราส่วนผลตอบแทนจากการลงทุน หรือ ROI

ก. 100%	ข. 200%
ค. 300%	ง. 500%

7. ในการผลิตไก่ฟรียดราย (Freeze Dried Chicken Breast) เป็นขนมสำหรับแมว จำนวน 20,000 ถุง บริษัทต้องจ่ายค่าเช่าโรงงานเดือนละ 100,000 บาท ต้นทุนค่าเช่าโรงงานต่อผลิตภัณฑ์ 1 ถุง เป็นเท่าใด

ก. 20 บาท/ถุง

ข. 18 บาท/ถุง

ค. 10 บาท/ถุง

ค. 5 บาท/ถุง

8. บริษัทต้องการออกบูธขายสินค้า เป็นเวลา 10 วัน มีค่าเช่าอยู่ทีวันละ 10,000 บาท โดยคาดว่าจะได้กำไรจากการขายสินค้าในแต่ละวันประมาณ 30,000 บาท จงคำนวณอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน หรือ ROI

ก. 0.3%

ข. 3%

ค. 30%

ง. 300%

9. ฟาร์มผลิตผักสลัดพร้อมทานมีต้นทุนคงที่ (Fixed costs) เท่ากับ 100,000 บาท/เดือน ต้นทุนผันแปร (Variable costs) เท่ากับ 20 บาท/ถุง ราคาขายผักสลัดพร้อมทาน เท่ากับ 60 บาท/ถุง จงคำนวณจุดคุ้มทุน (Break Even Point) ว่าฟาร์มจะต้องขายผักเดือนละกี่ถุงจึงจะไม่ขาดทุน

ก. 1,000 ถุง

ข. 1,500 ถุง

ค. 2,000 ถุง

ง. 2,500 ถุง

10. ต้องการพิจารณาโครงการขยายพื้นที่ปลูกกาแฟ โดยกำหนดระยะเวลาโครงการ 8 ปี เมื่อทำการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเงิน (Financial Feasibility) พบว่า

- โครงการจะคืนทุนในระยะเวลา 5 ปี
- มีผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) 85%
- มีมูลค่าโครงการเทียบเท่ามูลค่าปัจจุบัน (NPV) เท่ากับ -13,000
- มีดัชนีการทำกำไร เท่ากับ 0.88

ท่านคิดว่าควรลงทุนโครงการนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ก. ลงทุน (Accept) เพราะจะคืนทุนใน 5 ปี

ข. ลงทุน (Accept) เพราะมีผลตอบแทนการลงทุน ถึง 85%

ค. ลงทุน (Accept) เพราะมีดัชนีการทำกำไร มากกว่า 0

ง. ไม่ลงทุน (Reject) เพราะมีมูลค่าโครงการเทียบเท่ามูลค่าปัจจุบัน น้อยกว่า 0